

АГЕНЦИЈА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА СОСТОЈБАТА И ДВИЖЕЊАТА НА ОСИГУРИТЕЛНИОТ ПАЗАР ВО 2015 ГОДИНА

Скопје, 2016 година

Извештајот е изготвен во согласност со членот 158-о од Законот за супервизија на осигурување и за неговото изготвување Агенцијата за супервизија на осигурување користеше податоци од сопствената евиденција.

СОДРЖИНА

1. ВОВЕД	4
2. ЗАКОНСКА РАМКА	5
3. ПАЗАР НА ОСИГУРУВАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	7
3.1. ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ	7
3.1.1. СОПСТВЕНИЧКА СТРУКТУРА.....	7
3.1.2. СТЕПЕН НА РАЗВИЕНОСТ	8
3.1.3. БРУТО ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА	10
3.1.4. СТРУКТУРА НА УЧЕСТВО	14
3.1.5. БРУТО ИСПЛАТЕНИ ШТЕТИ	16
3.1.6. СРЕДСТВА И ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА.....	17
3.1.7. ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ	19
3.1.8. СРЕДСТВА КОИ ГИ ПОКРИВААТ ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ	19
3.1.9. АДЕКВАТНОСТ НА КАПИТАЛОТ НА ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ.....	21
3.1.10. ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТ ОД РАБОТЕЊЕТО	22
3.1.11. ИНДИКАТОРИ ЗА ОСИГУРИТЕЛНИОТ СЕКТОР	23
3.2. ПОСРЕДУВАЊЕ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО	25
3.2.1. ЗАСТАПУВАЊЕ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО	25
3.2.2. ОСИГУРИТЕЛНО БРОКЕРСКИ РАБОТИ	27
3.3. НАЦИОНАЛНО БИРО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ	29
3.3.1. ГАРАНТЕН ФОНД НА НБО	29
3.3.2. РЕФУНДИРАЊЕ НА ШТЕТИ ОД ГАРАНТНИОТ ФОНД.....	31

1. ВОВЕД

Агенцијата за супервизија на осигурување на Република Македонија (во понатамошниот текст „АСО“) е самостојно и независно регулаторно тело на пазарот на осигурување кое врши јавни овластувања, утврдени со Законот за супервизија на осигурувањето и Законот за задолжително осигурување во сообраќајот. АСО има за цел да придонесе за законитото и ефикасното функционирање на пазарот на осигурување во земјава, за негов континуиран развој, за заштита на правата и интересите на осигурениците, како и за унапредување на финансиската стабилност на земјава.

На крајот на 2015 година на пазарот на осигурување во Република Македонија активно работат 15 друштва за осигурување, од кои 11 друштва вршат работи на неживотно осигурување, а 4 осигурување на живот. Во текот на анализираниот период дадена е дозвола за работа на 1 осигурително брокерско друштво, а беше и одземена дозвола на 1 друштво со што бројот од 30 осигурително брокерски друштва во однос на 2014 година остана непроменет. Бројот на друштвата за застапување е поголем за 2 нови друштва, со вкупен број од 11 друштва, а исто така и бројот на банките, кои вршеа застапување во осигурувањето, се зголеми за 2 банки, со вкупен број од 3 банки.

Во 2015 година е остварена бруто полисирана премија (во понатамошниот текст: „БПП“) во износ од 8,28 милијарди денари, што претставува пораст од 8,50% во однос на БПП остварена во 2014 година (2014: 7,63 милијарди денари). Кај неживотно осигурување е остварена БПП во износ од 7,18 милијарди денари (2014: 6,74 милијарди денари), односно раст од 6,47% во споредба со 2014 година. Во делот на осигурување на живот е остварена БПП во износ од 1,10 милијарди денари (2014: 888,32 милиони денари), што претставува зголемување од 23,94% во однос на претходната година.

Друштвата за осигурување на 31.12.2015 година располагаат со средства во износ од 17,56 милијарди денари, со што остваруваат пораст од 7,32% во однос на минатата година (2014: 16,42 милијарди денари). Вкупниот пресметан капитал на друштвата за осигурување забележува раст од 5,93% во споредба со 2014 година, односно на крајот на 2015 година изнесува 5,49 милијарди денари. Маргината на солвентност, пак, како главен индикатор за процена на стабилноста на осигурителниот сектор, изнесува 1,24 милијарди денари, со што капиталот на осигурителниот сектор е 4,4 пати над нивото на маргината на солвентност.

Во текот на 2015 година, осигурителниот сектор оствари добивка по оданочување во износ од 513 милиони денари. Притоа, во делот на неживотно осигурување беше прикажана добивка од 469 милиони денари, додека, пак, кај осигурувањето на живот е прикажана добивка во износ од 44 милиони денари.

Во доменот на регулативата, во текот на 2015 година се донесени 2 измени и дополнувања на Законот за супервизија на осигурување, а во доменот на подзаконската регулатива, донесени се 2 нови подзаконски акти, како и измени и дополнувања на 2 постојни подзаконски акта. Исто така, донесени се измени и дополнувања и на Законот за задолжително осигурување во сообраќајот и на Законот за доброволно здравствено осигурување.

2. ЗАКОНСКА РАМКА

Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/2002, 98/02, 79/07, 88/08, 67/10, 44/11, 112/11, 188/13, 30/14, 43/14, 112/14, 153/15 и 92/15), Законот за задолжително осигурување во сообраќајот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/05, 70/06, 81/08, 47/11, 135/11, 112/14 и 145/15) и Законот за доброволно здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 145/12 и 192/15) се основна законска рамка која ги регулира условите и начинот на вршење работи на осигурување и реосигурување, начинот и условите на вршење работи на посредување во осигурувањето и спроведувањето супервизија врз работењето на друштвата за осигурување, осигурително брокерските друштва и друштвата за застапување во осигурување.

Пошироката законска рамка ја претставуваат Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 18/01, 4/02, 5/03, 84/08, 81/09, 161/09 и 123/13) во делот што се однесува на договорите за осигурување и Законот за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/04, 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14, 138/14, 88/15 и 192/15).

Законот за супервизија на осигурување ги вградува принципите и стандардите за осигурување на Меѓународната асоцијација на осигурителни супервизори (IAIS), како и директивите за осигурување на Европската Унија (ЕУ). Со Законот се регулирани основањето и работењето на друштвата за осигурување, управувањето со ризици, улогата на овластените актуари, водењето на деловните книги и извештаи, внатрешната и надворешната ревизија, застапувањето и посредувањето во осигурувањето, супервизијата на друштвата за осигурување, постапката за донесување решенија од страна на АСО, работата на осигурителните и реосигурителните пулови, соработката со надзорни органи и тела на ЕУ, како и казнените одредби.

Во 2015 година се донесени 2 измени и дополнувања на Законот за супервизија на осигурување. Со Законот за изменување и дополнување на Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 153/15) се врши усогласување со Законот на прекршоците („Службен весник на Република Македонија“ бр. 124/15) од аспект на утврдување на фиксен износ на висината на глобите. Со донесувањето на овие измени се пропишува висина на глоба за одговорното лице во правното лице во износ од 30% од одмерената изречена глоба на друштвото за осигурување, односно друштвото за застапување во осигурувањето, односно осигурително брокерското друштво. Исто така, со овие измени рокот за отстранување на незаконитостите, што може да го изрече АСО при изрекување наредба за отстранување на незаконитости, се продолжува од 30 дена на најмногу до 120 дена за постапување по наредбата.

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 192/15) се воспоставува систем за полагање на стручен испит кој го одразува реалното познавање на предметната материја. Со измените и дополнувањата се предлага ревизијата на испитните прашања да се врши двапати годишно, блокирање на радио фреквенцискиот опсег во просторијата за полагање за да се спречи електронска комуникација на кандидатите со

надворешната околина, санкционирање на овластените претставници кои учествуваат во спроведување на испитот и на кандидатите кои постапуваат спротивно на законот и се воведува надоместок за овластените претставници кои учествуваат во спроведување на испитот и на членовите на Комисијата за ревизија.

Задолжителното осигурување во сообраќајот е регулирано со **Законот за задолжително осигурување во сообраќајот**, кој ги регулира договорите за задолжително осигурување, минималните суми на осигурување, роковите за пријавување и надомест на штети од страна на друштвата за осигурување, утврдување на правото на посредување (медијација), надлежностите на Гарантниот фонд, промена на начинот на утврдување на тарифите на премии преку функционирањето на Комисија за осигурување од автомобилска одговорност. Исто така, законот предвидува олеснување на прекуграничното давање осигурителни услуги преку воспоставување т.н. овластен претставник за штети и воспоставување Служба за надомест на штети, со тоа што овие активности ќе се актуализираат во моментот на стапување на Република Македонија во Европската Унија.

Со донесувањето на Законот за изменување на Законот за задолжително осигурување во сообраќајот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 145/15) се врши усогласување со Законот на прекршоците од аспект на утврдување на фиксен износ на висината на глобите кои се изрекуваат на друштвата за осигурување, односно Националното биро за осигурување. Исто така, се пропишува висина на глоба за одговорното лице во правното лице во износ од 30% од одмерената изречена глоба на друштвото за осигурување, односно Националното биро за осигурување.

Со **Законот за доброволно здравствено осигурување** се дава законска можност и се отвора широко поле на дејствување на друштвата за осигурување за понуда на пакети на здравствени услуги кои веќе се опфатени со системот на задолжителното здравствено осигурување. Доброволното здравствено осигурување се уредува како дополнително и приватно. Дополнителното здравствено осигурување осигурува покривање на трошоците на име учество со лични средства при користење здравствени услуги од задолжителното здравствено осигурување (партиципација), во согласност со прописите од задолжителното здравствено осигурување и здравствена заштита. Приватното здравствено осигурување овозможува покривање на трошоците за користење на здравствените услуги за повисок стандард на здравствените услуги кои произлегуваат од задолжителното здравствено осигурување, трошоците за покривање на здравствените услуги користени во дополнителната дејност, како и за користење на здравствените услуги во здравствени установи надвор од мрежата на здравствени установи во која се врши здравствената дејност и во правните лица кои вршат изработка, издавање и сервисирање на ортопедски и други помагала.

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за доброволно здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 192/15) се врши усогласување со Законот на прекршоците од аспект на утврдување на фиксен износ на висината на глобите. Исто така, се пропишува висина на глоба за одговорното лице во правното лице во износ од 30% од одмерената изречена глоба на друштвото за осигурување. Со овие измени, се врши и прецизирање на одредбата во кои здравствени установи се врши доброволното здравствено осигурување, како и прецизирање на одредбата со која се дефинира во која класа се врши доброволното здравствено осигурување.

3. ПАЗАР НА ОСИГУРУВАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

3.1. ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Во текот на 2015 година на осигурителниот пазар функционираа 15 друштва за осигурување, од кои 4 друштва за осигурување работат на осигурување на живот, додека останатите 11 вршат работи на неживотно осигурување. Само едно друштво, покрај работите на неживотно осигурување, има дозвола да врши и работи на реосигурување (Табела бр. 1).

Табела бр. 1: Регистар на друштвата за осигурување

	Назив на друштво	Група на осигурување
1	АД за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА - Скопје Виена Иншуренс Груп	Неживотно осигурување и реосигурување
2	ТРИГЛАВ ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје	Неживотно осигурување
3	САВА ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје	
4	АД за осигурување ЕВРОИНС Скопје	
5	АД за осигурување ВИНЕР – Виена Иншуренс Груп Скопје	
6	АД за осигурување ЕУРОЛИНК Скопје	
7	Друштво за осигурување ИНСИГ - МАКЕДОНИЈА АД Скопје	
8	Друштво за осигурување УНИКА АД Скопје	
9	Национална групација за осигурување ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИСА АД Скопје	
10	Друштво за осигурување АЛБСИГ АД Скопје	
11	КРОАЦИЈА ОСИГУРУВАЊЕ АД - Друштво за неживотно осигурување	
12	КРОАЦИА ОСИГУРУВАЊЕ АД Друштво за осигурување на живот	Осигурување на живот
13	ГРАВЕ осигурување АД Скопје	
14	АД за осигурување ВИНЕР Лајф – Виена Иншуренс Груп Скопје	
15	Друштво за осигурување УНИКА Лајф АД Скопје	

Извор: АСО

Друштвата за осигурување на крајот на 2015 година вработуваат 1.831 работници што претставува пораст на ангажираната работна сила од 4,75% во однос на 2014 година (2014: 1.744) и сведочи за зголемената деловна активност на друштвата за осигурување.

3.1.1. Сопственичка структура

Друштвата за осигурување се во доминантна сопственост на странски правни лица од финансиски сектор (92,17%), кои се делумно или целосно присутни во 14 од вкупно 15 друштва за осигурување на пазарот (Табела бр. 2). Притоа, 11 друштва за осигурување се дел од осигурителни групации со седиште во земји-членки на ЕУ, додека само едно друштво за осигурување е во целосна сопственост на домашни инвеститори.

Табела бр. 2: Сопственичка структура на друштвата за осигурување (проценти)

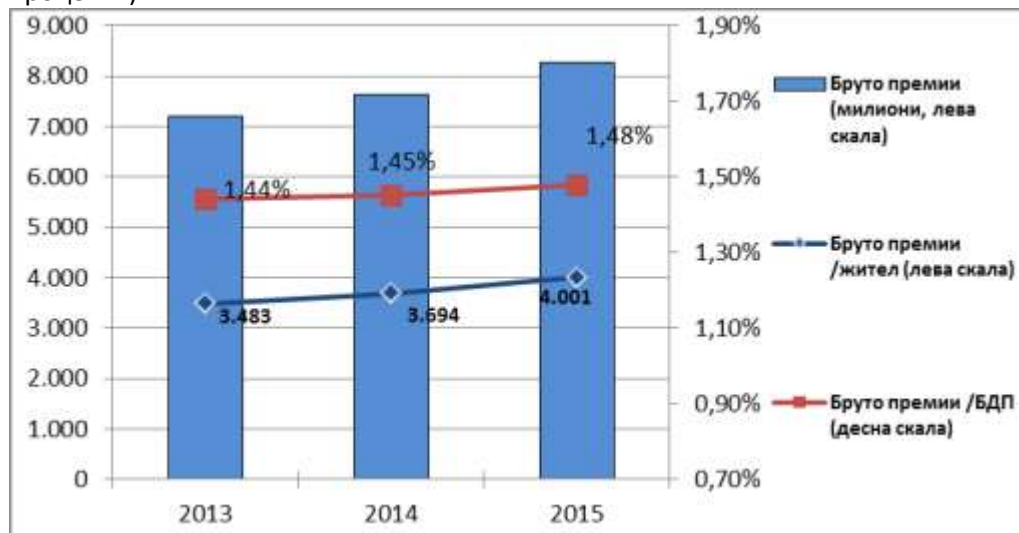
	2015	2014	2013
1. Странски акционери	92,17%	92,25%	91,83%
1.1. Физички лица	0,08%	0,08%	0,12%
1.2. Нефинансиски правни лица	0,00%	0,01%	0,00%
1.3. Финансиски институции	92,09%	92,16%	91,71%
2. Домашни акционери	7,79%	7,70%	8,13%
2.1. Физички лица	6,61%	6,60%	6,99%
2.2. Нефинансиски правни лица	0,79%	0,79%	0,79%
2.3. Финансиски институции	0,39%	0,32%	0,35%
3. Држава	0,04%	0,04%	0,04%
ВКУПНО	100,00%	100,00%	100,00%

Извор: АСО

3.1.2. Степен на развиеност

Основни показатели со кои се мери степенот на развиеноста на пазарот на осигурување се степенот на пенетрација и степенот на густина¹. Податоците за нивото на пенетрација на осигурувањето во 2015 година покажуваат дека вкупната БПП во земјава учествува со 1,48% во бруто домашниот производ (2014: 1,45%), додека степенот на густина изнесува 4.001 денар по жител, со што е постигнат пораст од 8,3% во однос на претходната година (Графикон бр. 1).

Графикон бр. 1: Показатели на развој на пазарот на осигурување (милиони денари; десна оска – проценти)

Извор: АСО, Државен завод за статистика и Министерство за финансии

Осигурителниот сектор во Македонија се карактеризира со ниска концентрација што е предуслов за функционална пазарна конкуренција. Херфиндал- индексот, пресметан преку БПП, во 2015 година

¹ Степенот на пенетрација се пресметува како однос на бруто полисираната премија и бруто домашниот производ, а степенот на густина како однос на бруто полисираната премија и бројот на жители во земјата.

изнесува 887,61 (2014: 877,88). Сличен резултат покажува мерењето на индексот преку средствата на друштвата за осигурување, на 859,48 во 2015 година (2014: 866,35)².

Анализирано по групи на осигурувања, повисока концентрација е присутна кај осигурувањето на живот, поради малиот број друштва во овој домен. Кај друштвата за осигурување на живот Херфиндал-индексот, мерен според БПП, изнесува 3.650,92 (2014: 3.740,38), додека, пак, мерен според средствата на друштвата, е 3.376,42 (2014: 3.237,96).

Кај неживотното осигурување показателите покажуваат ниска концентрација со благ тренд на пораст, што покажува и мерењето преку Херфиндал-индексот (по БПП), кое во 2015 година изнесува 1.094,88 (2014: 1.059,51), а кај средствата изнесува 1.145,62 (2014: 1.150,31).

Показателот ЦР5³, измерен преку учеството во БПП, кај друштвата за неживотно осигурување, во 2015 бележи зголемување и изнесува 62,49% (2014: 60,51%).

Во продолжение следуваат табели каде се прикажани движењата на Херфиндал-индексот и показателот за концентрација на првите пет друштва за осигурување (ЦР5):

Табела бр. 3: Херфиндал- индекс и показател ЦР5 мерен според БПП

Бруто полисирана премија	2015		2014		2013	
	Херфиндал	ЦР5	Херфиндал	ЦР5	Херфиндал	ЦР5
Цел сектор	887,61	54,18%	877,88	53,47%	891,77	54,39%
Неживот	1.094,88	62,49%	1.059,51	60,51%	1.055,77	60,53%
Живот	3.650,92	100,00%	3.740,38	100,00%	3.818,40	100,00%

Извор: АСО

Табела бр. 4: Херфиндал-индекс и показател ЦР5 мерен според средствата

Средства	2015		2014		2013	
	Херфиндал	ЦР5	Херфиндал	ЦР5	Херфиндал	ЦР5
Цел сектор	859,48	54,18%	866,35	54,38%	869,25	52,95%
Неживот	1.145,62	66,03%	1.150,31	66,68%	1.151,24	65,47%
Живот	3.376,42	100,00%	3.237,96	100,00%	3.177,59	100,00%

Извор: АСО

² Херфиндал- индексот се пресметува според формулата:

$$HI = \sum_{i=1}^n (S)_i^2$$

каде што S е учество на секое друштво за осигурување во вкупните средства (бруто полисирана премија) на осигурителниот сектор, а n е вкупниот број институции во соодветниот сегмент. Кога индексот се движи во интервал од 1.000 единици до 1.800 единици, нивото на концентрација на осигурителниот сектор се смета за прифатливо.

³ ЦР5 показателот претставува учество на првите 5 друштва за осигурување со најголемо учество во вкупната структура.

На крајот на 2015 година, во доменот на пазарната концентрација во делот на неживотното осигурување, 3 друштва за осигурување го преминуваат прагот на учество со над 10% во вкупната БПП. Притоа, на осигурителниот пазар во Македонија ниту едно друштво не го поминува прагот од над 20% учество на пазарот (Графикон бр. 2).

Графикон бр. 2: Пазарна концентрација според бруто полисираната премија во 2015 година, во групата на неживотно осигурување (проценти)

Извор: АСО

Во групата на осигурување на живот доминантно учество имаат две друштва за осигурување, како резултат на краткото присуство на пазарот (од 2011 година) на останатите две друштва за осигурување на живот (Графикон бр. 3).

Графикон бр. 3: Пазарна концентрација според бруто полисираната премија во 2015 година, во групата на осигурување на живот (проценти)

Извор: АСО

3.1.3. Бруто полисирана премија

БПП во осигурувањето и реосигурувањето кај друштвата за неживотно осигурување ги вклучува сите износи на премија кои се договорени (полисирани) во тековниот пресметковен период, без разлика дали истите во целост или делумно се однесуваат на наредниот период, додека кај осигурувањето на

живот вкупната полисирана премија ги вклучува сите премии платени до крајот на пресметковниот период.

Во 2015 година е остварена БПП во вкупен износ од 8,28 милијарди денари (Табела бр. 5), што претставува раст од 8,50% во однос на БПП остварена во 2014 година (2014: 7,63 милијарди денари).

Табела бр. 5: Бруто полисирана премија по класи на осигурување (илјади денари)

Класа на осигурување	Бруто полисирана премија (БПП)		Динамика	Учество во вкупната БПП	
	2015	2014		15/14	2015
01. Осигурување од незгода	598.846	580.880	3,09%	7,23%	7,61%
02. Здравствено осигурување	6.369	4.666	36,50%	0,08%	0,06%
03. Осигурување на моторни возила- каско	692.927	690.130	0,41%	8,37%	9,04%
05. Осигурување на воздухоплови- каско	48.123	85.393	-43,65%	0,58%	1,12%
06. Осигурување на пловни објекти- каско	872	843	3,44%	0,01%	0,01%
07. Осигурување на стока во превоз- карго	70.094	60.423	16,01%	0,85%	0,79%
08. Осигурување на имот од пожар	510.188	461.903	10,45%	6,16%	6,05%
09. Останати осигурувања на имоти	1.131.146	917.296	23,31%	13,66%	12,02%
10. Автоодговорност	3.691.683	3.542.769	4,20%	44,59%	46,43%
11. Осигурување од одговорност од употреба на воздухоплови	6.730	10.984	-38,73%	0,08%	0,14%
12. Осигурување од одговорност од употреба на пловни објекти	2.525	1.950	29,49%	0,03%	0,03%
13. Останати осигурувања од одговорност	192.431	178.608	7,74%	2,32%	2,34%
15. Осигурување на гаранции	1.066	1.930	-44,77%	0,01%	0,03%
16. Осигурување од финансиски загуби	45.072	38.189	18,02%	0,54%	0,50%
18. Осигурување на туристичка помош	180.648	166.440	8,54%	2,18%	2,18%
19. Осигурување на живот	1.093.280	888.329	23,07%	13,20%	11,64%
21. Осигурување на живот кога инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот	7.711	0	100,00%	0,09%	0,00%
ВКУПНО	8.279.711	7.630.733	8,50%	100,00%	100,00%
ВКУПНО НЕЖИВОТ	7.178.720	6.742.404	6,47%	86,70%	88,36%
ВКУПНО ЖИВОТ	1.100.991	888.329	23,94%	13,30%	11,64%

Извор: АСО

Позитивниот тренд е присутен во двата сегменти на осигурувањето, со тоа што во делот за неживотно осигурување е остварена БПП во износ од 7,18 милијарди денари (2014: 6,74 милијарди денари), или истата изнесува 86,70% од вкупната БПП на осигурителниот сектор, и претставува зголемување од 6,47% во споредба со 2014 година.

Во делот за осигурување на живот, што претставува 13,30% од вкупната БПП на осигурителниот сектор, е остварена БПП во износ од 1,10 милијарди денари (2014: 888,32 милиони денари), што претставува зголемување од 23,94% во однос на 2014 година.

Поединечно, во споредба со 2014 година, раст кај БПП е забележано кај 7 од 11 друштва за неживотно осигурување што работела во 2015 година (Табела бр. 6).

Табела бр. 6: Бруто полисирана премија по друштва за неживотно осигурување (илјади денари)

БР.	Друштво за осигурување	Бруто полисирана премија (БПП)		Динамика	Учество во вкупната БПП	
		2015	2014		15/14	2015
1	ТРИГЛАВ	1.294.418	1.144.930	13,06%	18,03%	16,98%
2	МАКЕДОНИЈА	923.428	867.763	6,41%	12,86%	12,87%
3	ЕУРОЛИНК	881.744	697.244	26,46%	12,28%	10,34%
4	САВА	702.947	666.646	5,45%	9,79%	9,89%
5	ВИНЕР	683.537	703.263	-2,80%	9,52%	10,43%
6	УНИКА	680.379	629.069	8,16%	9,48%	9,33%
7	ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИСА	586.191	611.660	-4,16%	8,17%	9,07%
8	ЕВРОИНС	541.416	511.404	5,87%	7,54%	7,58%
9	АЛБСИГ	357.716	382.236	-6,41%	4,98%	5,67%
10	КРОАЦИЈА НЕЖИВОТ	329.874	336.707	-2,03%	4,60%	4,99%
11	ИНСИГ	197.070	191.482	2,92%	2,75%	2,84%
	ВКУПНО НЕЖИВОТ	7.178.720	6.742.404	6,47%	100,00%	100,00%

Извор: АСО

Кај сите друштвата за осигурување на живот се забележува зголемување кај БПП. Друштво за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА во 2015 година не вршеше повеќе работи на осигурување на живот со оглед дека постојното портфолио беше префрлено во друштвото за осигурување ВИНЕР Лајф (Табела бр. 7).

Табела бр. 7: Бруто полисирана премија по друштва за осигурување на живот (илјади денари)

БР.	Друштво за осигурување	Бруто полисирана премија (БПП)		Динамика	Учество во вкупната БПП	
		2015	2014		15/14	2015
1	КРОАЦИЈА ЖИВОТ	484.428	384.706	25,92%	44,00%	43,31%
2	ГРАВЕ	435.289	371.554	17,15%	39,54%	41,83%
3	ВИНЕР ЖИВОТ	122.107	83.209	46,75%	11,09%	9,37%
4	УНИКА ЖИВОТ	59.167	46.741	26,58%	5,37%	5,26%
5	МАКЕДОНИЈА	0	2.119	-100,00%	0,00%	0,24%
	ВКУПНО ЖИВОТ	1.100.991	888.329	23,94%	100,00%	100,00%

Извор: АСО

Во текот на 2015 година е остварена БПП за реосигурување во износ од 2,01 милиони денари, а во 2014 година не беше остварена БПП за реосигурување.

Еден од најсоодветните показатели за обемот на извршените работи на друштвата за осигурување е анализата на обемот на извршените работи по различните класи на осигурување. На тој начин, преку податоците за БПП по класи на осигурување, дополнително е прикажана пазарната структура на сите друштва за осигурување во 2015 година (Табела бр. 8).

Табела бр. 8: Бруто полисирана премија за периодот 01.01.2015- 31.12.2015 (илјади денари)

Класа на осигурување	неживот											неживот
	Македонија	Триглав	Сава	Евроинс	Еуролинк	Винер	Инсиг	Уника	Осиг.	Албсиг	Кроација	Вкупно
01. Незгода	98.970	114.110	52.453	49.879	99.367	39.907	10.777	38.120	43.846	15.568	35.849	598.846
02. Здравствено	0	317	1366	0	2948	759	0	798	181	0	0	6.369
03. Каско моторни возила	81.078	189.875	94.010	47.449	70.801	61.716	4.907	37.080	61.796	12.594	31.621	692.927
04. Каско шински возила	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
05. Каско воздухоплови	0	0	0	0	6476	41.647	0	0	0	0	0	48.123
06. Каско пловни објекти	47	322	155	79	133	88	0	23	25	0	0	872
07. Карго	22.887	16.662	2482	9.931	3111	6.868	65	5561	583	-20	1964	70.094
08. Имот од пожар и др.опасн.	147.017	89.763	78.674	21.591	78.899	18.091	3056	22.727	31.514	7.821	11.035	510.188
09. Имот останато	276.759	230.682	78.422	27.446	192.872	165.696	781	106.126	26.626	15009	10.727	1.131.146
10. АО (вкупно)	241.106	540.104	353.808	359.497	347.532	322.001	171.882	439.438	393.211	297.804	225.300	3.691.683
11. Одговорност воздухоплови	0	0	0	0	1989	4.568	0	0	173	0	0	6.730
12. Одговорност пловни објекти	155	294	914	39	272	177	0	79	470	0	125	2.525
13. Општа одговорност	37.082	38.062	12.996	11.016	50.499	9.537	314	14.607	12.290	2474	3.554	192.431
14. Кредити	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Гаранции	89	121	88	110	0	282	0	0	376	0	0	1.066
16. Финансиски загуби	2453	36.131	3802	674	27	0	0	312	0	0	1673	45.072
17. Правна заштита	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18. Туристичка помош	15.785	37.975	23.777	13.705	26.818	12.200	5288	15.508	15.100	6.466	8.026	180.648
Вкупно	923.428	1.294.418	702.947	541.416	881.744	683.537	197.070	680.379	586.191	357.716	329.874	7.178.720

Класа на осигурување	живот				Вкупно
	Кроација	Граве	Винер	Уника	
19. Живот	484.428	435.289	114.396	59.167	1.093.280
21. Осигурување на живот кога инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот	0	0	7.711	0	7.711
Вкупно	484.428	435.289	122.107	59.167	1.100.991

Вкупно: 8.279.711

Извор: АСО

3.1.4. Структура на учество

Во вкупната БПП најзначајно учество има осигурувањето кај моторните возила со 52,96% (2014: 55,47%), при што осигурувањето од автомобилска одговорност (АО) учествува со 44,59% (2014: 46,43%), а доброволното осигурување на моторни возила (каска) со 8,37% (2014: 9,04%). Потоа, следува осигурувањето на имот (од пожар, природни непогоди, кражби и други ризици) со 19,82% (2014: 18,07%), и осигурувањето од последици на несреќен случај (незгода) со учество од 7,23% (2014: 7,61%). Исто така, и осигурувањето на живот зазема значајно место со учество од 11,64% (2013: 10,14%). Структурата по класи, како и споредбата со 2014 година, е претставена на графиконот бр. 4.

Графикон бр. 4: Структура на бруто полисирана премија по класи на осигурување (проценти)

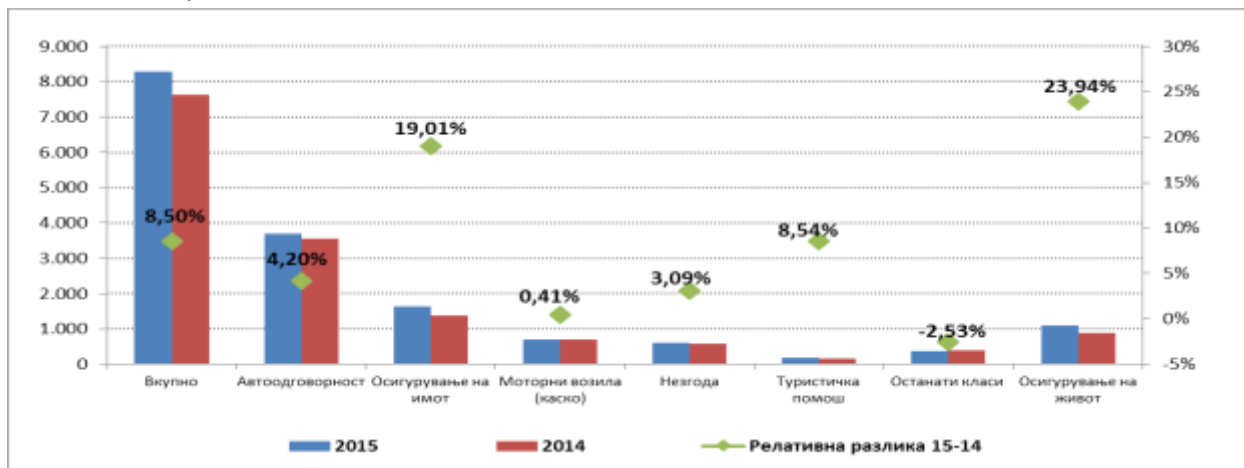
Извор: АСО

Пораст на БПП од 4,20% во однос на 2014 година е забележан во класата за осигурување од одговорност од употреба на моторни возила во износ од 3,69 милијарди (2014: 3,54 милијарди денари), при едновремено зголемување на бројот на склучени договори од 4,12%. Кај каско осигурувањето на моторни возила, прв пат, по 5 години опаѓање, се забележува мал раст од 0,41% со БПП 692,93 милиони денари (2014: 690,12 милиони денари), при истовремен пад на бројот на склучени договори од 0,7%.

Кај класите на осигурување на имот се забележува пораст на БПП од 19,01% во споредба со 2014 година, при истовремено зголемување на бројот на склучени договори од 9,60%. Оваа состојба се должи на сè поголемата активност на друштвата за неживотно осигурување во промоцијата на осигурувањето на имот, зголемената свест за купување на домаќинско осигурување, но и зголемената побарувачка како резултат на ефектите на странските директни инвестиции и отворањето нови производни капацитети и спроведувањето големи инфраструктурни проекти во делот на изградба на патна мрежа.

Составен дел на осигурувањето на имот е и земјоделското осигурување кое во последниве години бележи највисоки стапки на раст. Во 2015 година се склучени 5.021 договори за земјоделско осигурување со вкупна БПП од 181,83 милиони денари (2014: 3.704 договори со БПП од 114,52 милиони денари), што претставува зголемување од 58,78% на остварената БПП при пораст од 35,56% на бројот на склучените договори. Посебно внимание заслужува порастот на БПП кај осигурувањето на живот од 23,94% во споредба со 2014 година (Графикон бр. 5).

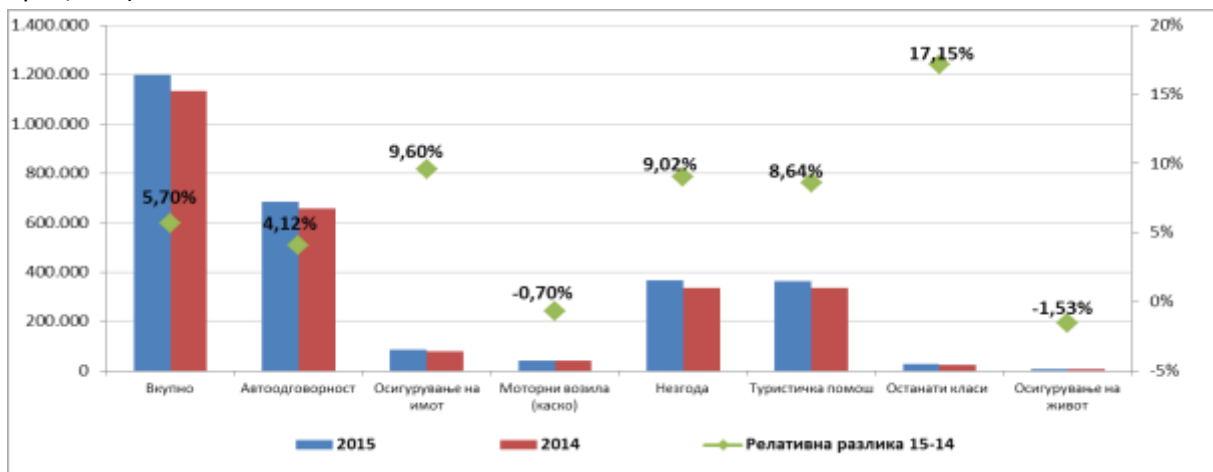
Графикон бр. 5: Тренд на бруто полисираната премија по класи на осигурување (милиони денари; десна оска – проценти)

Извор: АСО

Во текот на 2015 година друштвата за осигурување склучиле 1.199.860 договори при што се забележува пораст од 5,70% во однос на 2014 кога беа склучени 1.135.156 договори. Од вкупниот број на склучени договори, 1.191.177 или 99,28% се полиси во рамките на неживотно осигурување, што претставува пораст за 5,76% во однос на бројот на полисите во 2014 година, додека 8.683 се полиси за осигурување на живот, односно намалување од 1,53% во споредба со претходната година (2014: 8.818 полиси). Промената на бројот на склучени договори по класи на осигурување е претставена на графиконот бр. 6.

Графикон бр. 6: Склучени договори кај друштвата за осигурување (број; десна оска – проценти)

Извор: АСО

3.1.5. Бруто исплатени штети

Друштвата за осигурување во текот на 2015 година исплатиле износ на штети од 3,18 милијарди денари. Во споредба со 2014 година, износот на исплатени штети е поголем за 4,25% (Табела бр. 9).

Табела бр. 9: Исплатени штети по класи на осигурување (илјади денари)

Класи на осигурување	2015	2014	2013
Автоодговорност	1.542.769	1.438.603	1.550.495
Осигурување на имот	636.480	715.860	439.745
Осигурување на моторни возила (каска)	374.066	385.016	434.905
Осигурување од незгода	361.431	342.357	357.631
Осигурување на живот	127.626	102.862	114.358
Осигурување на туристичка помош	44.905	39.427	32.463
Останати осигурувања - неживот	96.601	29.829	29.597
Вкупно	3.183.878	3.053.954	2.959.194

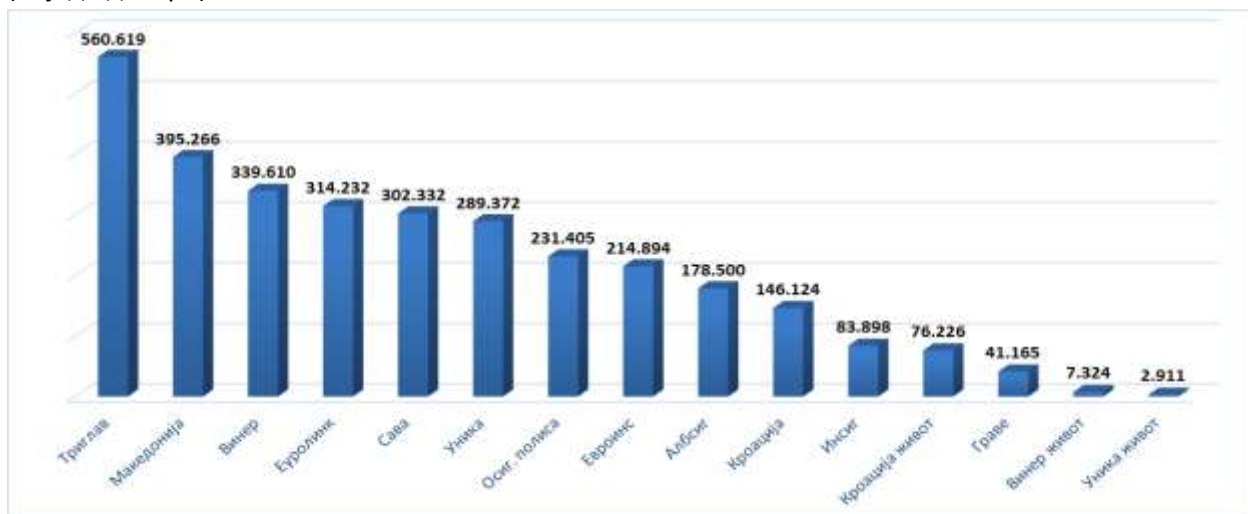
Извор: АСО

Во структурата на бруто исплатени штети, најголемо учество заземаат штетите за автоодговорност со 48,46%, потоа следуваат исплатените на штети за имотно осигурување со учество од 19,99%, штетите за каска осигурување со 11,75%, штетите за осигурување од незгода со 11,35% и 8,45% заземаат исплатени штети во останатите класи на осигурување. Зголемување на исплатените штети во однос на 2014 година се забележува кај речиси сите класи на осигурување, со исклучок на осигурувањето на имот и каска осигурување на моторни возила.

Во делот на осигурувањето на имот, значајно место зазема земјоделското осигурување со учество од 33,21% и со вкупно исплатени штети од 211,38 милиони денари.

На графиконот бр. 7 е прикажано поединечното учество на друштвата за осигурување во вкупниот износ на исплатени штети за 2015 година.

Графикон бр. 7: Учество на друштвата за осигурување во бруто исплатените штети во 2015 година (илјади денари)

Извор: АСО

3.1.6. Средства и извори на средства

3.1.6.1. Структура на средствата

Вредноста на средствата на друштвата за осигурување на 31.12.2015 година изнесува 17,56 милијарди денари и е поголема за 7,32% во однос на вкупните средства кај друштвата за осигурување во 2014 година, со што продолжува позитивниот тренд на пораст присутен и во претходната година (Табела бр. 10).

Табела бр. 10: Структура на средствата на друштвата за осигурување (денари)

	31.12.2015	Учество	31.12.2014	Учество	15/14
Нематеријални средства	49.411.173	0,28%	50.440.663	0,31%	-2,04%
Вложувања	12.604.781.178	71,77%	11.453.017.626	69,99%	10,06%
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	1.480.820.985	8,43%	1.384.318.456	8,46%	6,97%
Одложени и тековни даночни средства	12.645.996	0,07%	7.711.322	0,05%	63,99%
Побарувања	2.291.831.727	13,05%	2.507.276.289	15,32%	-8,59%
Останати средства	584.084.207	3,33%	461.122.850	2,82%	26,67%
Активни временски разграничувања	538.009.927	3,06%	500.310.849	3,06%	7,54%
ВКУПНО СРЕДСТВА	17.561.585.192	100,00%	16.364.198.054	100,00%	7,32%

Извор: АСО

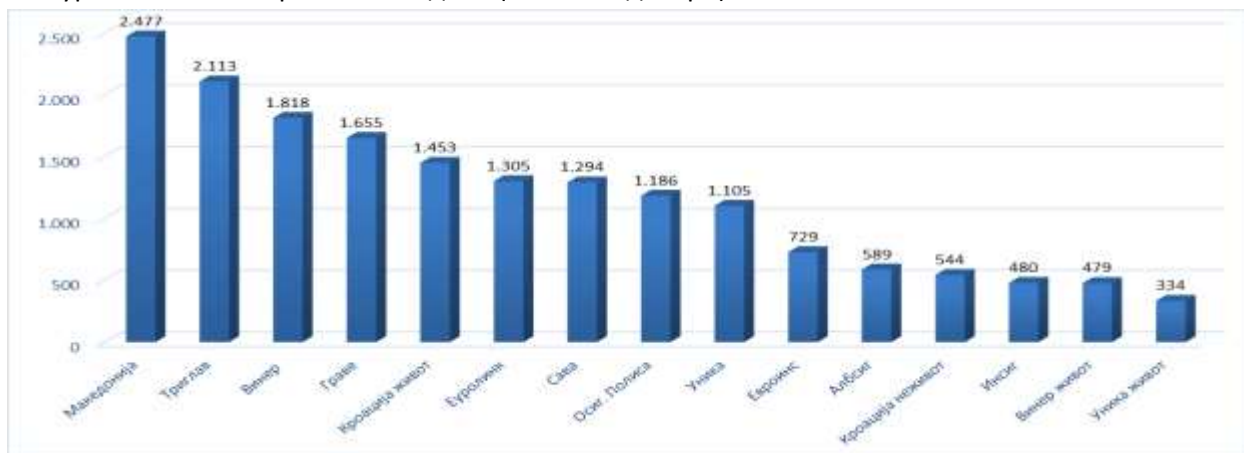
Најголемо учество од 71,77% во структурата на средствата на друштвата за осигурување имаат вложувањата (2014: 69,99%) и истите бележат пораст од 10,06% во однос на вложените средства во 2014 година. Во рамки на вложувањата, најзначајно учество од 87,55% зазема категоријата останатите финансиски вложувања и истата има раст од 12,15% во споредба со претходната година. Во оваа категорија влегуваат: депозити во банки, заеми и останати пласмани (47,73%), финансиски вложувања расположливи за продажба (35,64%), финансиски вложувања кои се чуваат до достасување (20,01%) и финансиски вложувања за тргување (1,62%). Следна позначајна категорија се вложувањата во земјиштето, градежните објекти и останатите материјални средства (10,89%) и притоа бележат пад од 4%, во однос на 2014 година. Исто така, дел од вложувањата се и финансиските вложувања во друштва во група - подружници, придружни друштва и заеднички контролирани ентитети кои учествуваат со 1,57% во вкупните вложувања и истите бележат зголемување од 7,20%.

Следни по значење, со учество од 13,05% во структурата на средствата, се побарувањата (2014 година: 15,32%) и истите бележат пад од 8,59% во однос на побарувањата во 2014 година. Во рамки на побарувањата влегуваат побарувањата од непосредни работи на осигурување (каде се вклучени побарувањата од осигуреници, побарувањата од посредници и останати побарувања од непосредни работи на осигурување), побарувањата од работите на соосигурување и реосигурување и останати побарувања. Најголемо учество од 78,77% во побарувања, заземаат побарувањата од непосредни работи на осигурување во износ од 1.805 милиони денари и бележат пораст од 9,39% во однос на 2014 година. Побарувањата од работите на соосигурување и реосигурување изнесуваат 75,84 милиони денари (3,31% од вкупните побарувања) и бележат намалување од 78,28% во споредба со 2014 година како резултат на намалување на побарувањата по основ на учество во надомест на штети од соосигурување и реосигурување. Останатите

побарувања изнесуваат 410 милиони денари (17,92% од вкупните побарувања) и бележат намалување од 19,12% во однос на 2014 година.

Доминантен дел на вкупните средства во осигурителниот сектор ги сочинуваат средствата на друштвата за неживотно осигурување, меѓутоа сè поприсутен е трендот на зголемување на учеството на средствата на друштвата за осигурување на живот, кое во 2015 изнесува 22,33% (2014: 19,88%) од вкупните средства на друштвата за осигурување. Структурата на учеството на друштвата за осигурување во вкупните средства на осигурителниот сектор е прикажана на графиконот бр. 8.

Графикон бр. 8: Структура на учество на друштвата за осигурување во вкупните средства на осигурителниот сектор во 2015 година (милиони денари)

Извор: АСО

3.1.6.2. Структура на извори на средства

Изворите на средства на друштвата за осигурување во 2015 година бележат пораст од 7,03% во однос на претходната година (Табела бр. 11).

Табела бр. 11: Структура на извори на средства на друштвата за осигурување (денари)

	31.12.2015	Учество	31.12.2014	Учество	15/14
Капитал и резерви	5.803.887.820	33,05%	5.447.763.874	33,29%	6,54%
Субординирани обврски	76.993.375	0,44%	36.888.840	0,23%	108,72%
Бруто технички резерви	10.046.741.801	57,21%	9.008.962.833	55,05%	11,52%
Останати резерви	57.680.322	0,33%	52.681.208	0,32%	9,49%
Одложени и тековни даночни обврски	47.443.039	0,27%	40.198.240	0,25%	18,02%
Обврски од депозити на друштвата за осигурување за реосигурување кај цеденти, по основ на реосигурување	681.181	0,00%	955.869	0,01%	-28,74%
Обврски	1.233.852.691	7,03%	1.575.453.648	9,63%	-21,68%
Пасивни временски разграничувања	294.304.963	1,68%	201.293.543	1,23%	46,21%
ВКУПНО ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА	17.561.585.192	100,00%	16.364.198.054	100,00%	7,32%

Извор: АСО

Најголемо учество од 57,21% во структурата на изворите на средства на друштвата за осигурување имаат бруто техничките резерви (2014: 55,05%) и истите бележат пораст од 11,52% во однос на претходната година.

Следна категорија со учество од 33,05% во структурата на изворите на средства се капиталот и резервите кои бележат пораст од 6,54%.

Обврските на друштвата за осигурување, кои во структурата на изворите учествуваат со 7,03% (2014: 9,63,05%) бележат намалување од 21,68% во однос на претходната година.

3.1.7. Технички резерви

Вкупниот износ на техничките резерви на друштвата за осигурување што вршат работи на неживотно осигурување на крајот на 2015 година изнесува 7,28 милијарди денари, односно 4,97% пораст во споредба со претходната година, додека, пак, вкупниот износ на технички резерви на друштвата за осигурување што вршат работи на осигурување во групата на живот изнесува 2,78 милијарди денари, што претставува пораст од 31,21% во однос на претходната година.

Во структурата на техничките резерви најголемо учество имаат резервите за штети и резервите за преносни премии, а кај друштвата за осигурување што вршат работи на осигурување во групата на живот после овие категории најзначајно место зазема математичката резерва (Табела бр. 12).

Табела бр. 12: Структура и промена на технички резерви (илјади денари)

Структура на технички резерви	Неживот			Живот			Вкупно		
	2015	2014	15/14	2015	2014	15/14	2015	2014	15/14
Резерви за штети	4.040.814	3.980.222	1,52%	38.996	36.948	5,54%	4.079.810	4.017.170	1,56%
Резерви за преносни премии	3.132.536	2.876.869	8,89%	30.422	27.424	10,93%	3.162.958	2.904.293	8,91%
Математичка резерва	0	0	0	2.614.419	1.975.723	32,33%	2.614.419	1.975.723	32,33%
Резерви за бонуси и попусти	76.853	61.267	25,44%	94.695	77.519	22,16%	171.548	138.786	23,61%
Други технички резерви	17.998	5.878	206,19%	0	0	0	17.998	5.878	206,19%
Вкупно	7.268.201	6.924.236	4,97%	2.778.532	2.117.614	31,21%	10.046.733	9.041.850	11,11%

Извор: АСО

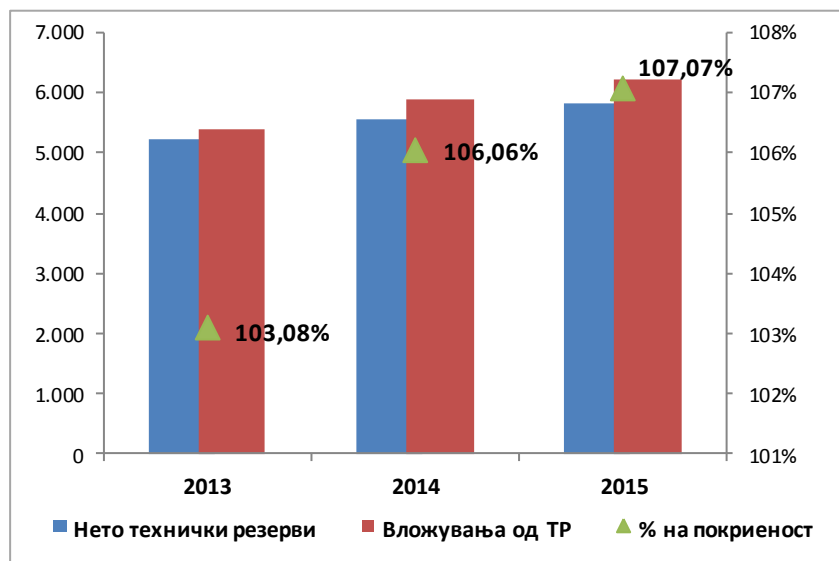
3.1.8. Средства кои ги покриваат техничките резерви

Средствата кои ги покриваат техничките резерви се оние средства на друштвото за осигурување кои служат за покривање на идните обврски кои произлегуваат од договорите за осигурување, како и за покривање на можните загуби во однос на оние ризици поврзани со вршење работи на осигурување, за кои друштвото за осигурување е должно да издвои средства за покривање на нето технички резерви. Друштвото за осигурување е должно да вложува средства во висина барем еднаква на вредноста на техничките резерви - нето од реосигурување, во согласност со одредбите од Законот за супервизија на осигурување и во согласност со Правилникот за видови и карактеристики на средствата кои ги покриваат техничките резерви и средствата кои ја покриваат

математичката резерва, како и детално пласирање и ограничување на тие вложувања и нивно вреднување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/11 и 127/14).

Вложувањата на средствата кои ги покриваат техничките резерви кај друштвата за неживотно осигурување, на крајот на 2015 година изнесуваа 6,22 милијарди денари и покриваа 107,07% (2014: 106,06%) од вкупните нето технички резерви (Графикон бр. 9).

Графикон бр. 9: Покриеност на нето техничките резерви кај друштвата за неживотно осигурување (милиони денари; десна оска – проценти)

Извор: АСО

Средствата кои ги покриваат техничките резерви кај друштвата за неживотно осигурување се пласирани во хартии од вредност издадени од Република Македонија (49,45%), депозити во банки (42,67%), удели во инвестициски фондови (4,59%), акции (0,96%) и во други финансиски инструменти (2,32%). Износите и структурата на вложувањата се прикажани во табелата бр. 13.

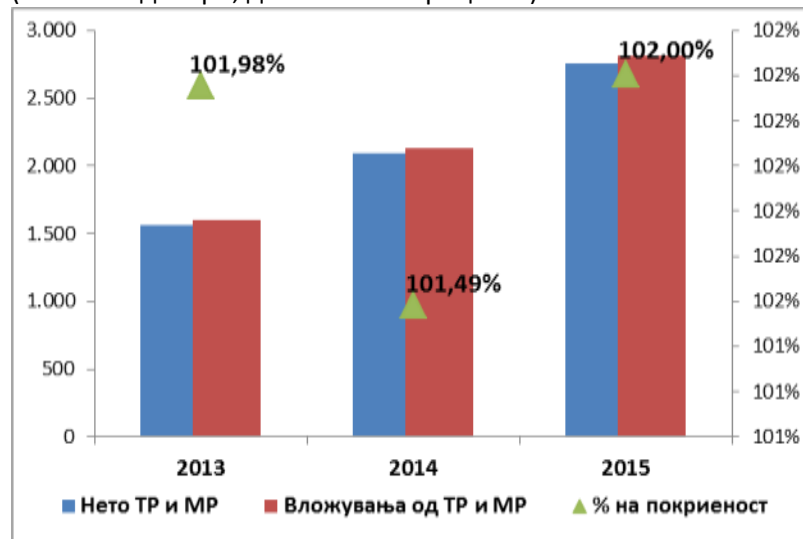
Табела бр. 13: Средства што ги покриваат техничките резерви кај друштвата за неживотно осигурување (илјади денари)

	2015	2014	2013
Банкарски сметки и депозити во банки	2.655.520	2.635.928	2.318.863
Државни хартии од вредност	3.077.459	2.864.870	2.896.334
Акции	59.940	56.947	64.871
Долгорочни ХВ издадени во ЕУ или ОЕЦД	144.255	64.923	0
Инвестициски фондови	285.679	199.987	101.272
Друго	0	68.171	0
Вкупно	6.222.852	5.890.826	5.381.339

Извор: АСО

Кај друштвата што работат осигурување на живот, вложувањата на средствата од техничките резерви и математичката резерва изнесуваа 2,81 милијарди денари и имаа покриеност на нето техничките резерви од 102,00% (2014: 101,49%) (Графикон бр. 10).

Графикон бр. 10: Покриеност на нето техничките резерви кај друштвата за осигурување на живот (милиони денари; десна оска – проценти)

Извор: АСО

Друштвата за осигурување на живот најголем дел од средствата коишто ја покриваат математичката резерва ги пласираа во државни хартии од вредност издадени од Република Македонија (75,64%), депозити во банки (21,95%), инвестициски фондови (1,79%) и во други финансиски инструменти (0,62%) (Табела бр. 14).

Табела бр. 14: Средствата што ги покриваат техничките резерви и математичката резерва кај друштвата за осигурување на живот (илјади денари)

	2015	2014	2013
Банкарски сметки и депозити во банки	616.521	486.472	374.353
Државни хартии од вредност	2.124.977	1.637.708	1.195.520
Акции	0	0	23.413
Долгорочни ХВ издадени во ЕУ или ОЕЦД	0	0	0
Инвестициски фондови	50.308	0	0
Друго	17.349	4.482	3.029
Вкупно	2.809.155	2.128.663	1.596.315

Извор: АСО

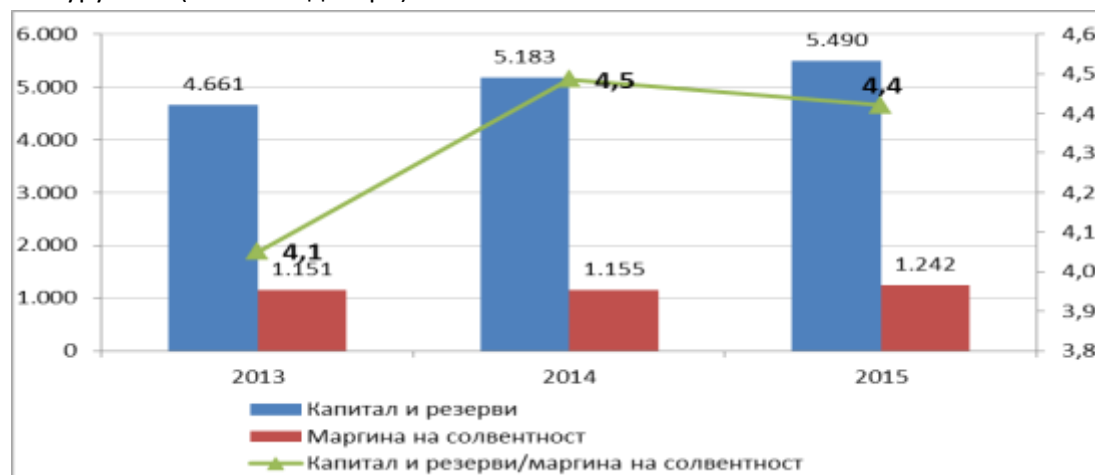
3.1.9. Адекватност на капиталот на друштвата за осигурување

Во согласност со член 75 и 76 од Законот за супервизија на осигурувањето, друштвата за осигурување треба да ја одржуваат вредноста на капиталот барем во висина на потребното ниво на маргината на солвентност. Според доставените податоци до АСО, на крајот на 2015 година, вкупно пресметаниот капитал на друштвата за осигурување⁴ изнесува 5,49 милијарди денари, што претставува пораст од 5,93% во однос на 2014 година. Анализирани по групи на осигурување, капиталот на друштвата за неживотно осигурување изнесува 4,53 милијарди денари, а на друштвата за осигурување на живот 959 милиони денари.

⁴ Правилник за видовите и описот на ставки што ќе се земат предвид при пресметка на капиталот на друштвото за осигурување и/или реосигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 5/2011 и 64/2011“)

Маргината на солвентност, како главен индикатор за процена на стабилноста на осигурителниот сектор, изнесува 1,24 милијарди денари (кај неживотното осигурување 1,06 милијарди денари, а кај осигурувањето на живот 183 милиони денари), со што капиталот на осигурителниот сектор е 4,4 пати над нивото на маргината на солвентност. Движењето на капиталот и потребната маргина на солвентност кај друштвата за осигурување се прикажани на графиконот бр. 11.

Графикон бр. 11: Движење на капиталот и маргината на солвентност кај друштвата за осигурување (милиони денари)

Извор: АСО

3.1.10. Финансиски резултат од работењето

Во текот на 2015 година, осигурителниот сектор оствари добивка по оданочување во износ од 512,95 милиони денари. Кај друштвата за неживотно осигурување, 9 друштва остварија добивка во износ од 524,23 милиони денари, додека пак 2 друштва остварија загуба во износ од 54,93 милиони денари.

Кај друштвата за осигурување на живот, друштвата остварија добивка во износ од 43,65 милиони денари, и тоа две друштва остварија добивка од 67,13 милиони денари, а две друштва прикажаа загуба во износ од 23,49 милиони денари.

Техничкиот резултат⁵ е на позитивно ниво од 37,90 милиони денари што претставува подобрување во однос на претходните години кога друштвата за осигурување остваруваа негативен технички резултат. Анализирани по групи на осигурување, кај неживотното осигурување техничкиот резултат изнесува 124,95 милиони денари (2014: 108,55 милиони денари). Притоа, пет друштва за неживотно осигурување прикажаа негативен технички резултат, а останатите друштва имаа позитивен технички резултат. Додека, пак, техничкиот резултат кај осигурувањето на живот е негативен и изнесува 87,05 милиони денари (2014: -118,84 милиони денари). Кај друштвата за осигурување на живот сите четири друштва прикажаа негативен технички резултат.

Во Табела бр. 15 е прикажано влијанието на техничкиот и нетехничкиот резултат во создавањето на финансискиот резултат кај осигурителниот сектор. За целите на анализата избрана е

⁵ Техничкиот резултат од работењето на друштвата за осигурување претставува резултат од вршење на нивната основна дејност - осигурување. Останатите приходи и расходи од нивното работење го претставуваат нетехничкиот резултат.

категоријата добивка од редовното работење пред оданочување (ЕБИТ) за да се изолираат различните ефекти на влијанието на оданочувањето, со цел попрецизно утврдување на влијанието на техничкиот и нетехничкиот резултат во создавањето на крајниот финансиски резултат.

Табела бр. 15: Структура на финансискиот резултат – технички и нетехнички (денари)

		2015	2014	2013
1	Технички резултат – живот	-87.055.075	-118.836.799	-72.146.964
2	Технички резултат – неживот	124.954.496	108.547.884	-24.233.802
3	Технички резултат – вкупно (3 = 1 + 2)	37.899.421	-10.288.915	-96.380.766
4	Нетехнички резултат	562.498.616	415.517.635	332.145.123
5	Добивка/загуба од редовното работење пред оданочување (5 = 3 + 4)	600.398.038	405.228.720	235.764.357

Извор: АСО

3.1.11. Индикатори за осигурителниот сектор

Показателите во осигурителната дејност се користат за подобро следење на работата на друштвата за осигурување.

Коефициентот на штети, пресметан како однос помеѓу нето- настанатите штети во периодот и нето заработената премија, изнесува 52,7% на ниво на осигурителниот сектор во 2015 година и бележи намалување во однос на 2014 година, кога изнесуваше 53,2%.

Одделно, по групи на осигурување, овој коефициент кај неживотното осигурување во 2015 година изнесува 48,5% наспроти 49,9%, во 2014 година, а кај осигурувањето на живот во 2014 година изнесува 74,3% наспроти 73,6% во 2014 година.

Коефициентот на трошоци претставува однос помеѓу нето- трошоците за спроведување на осигурување и нето заработената премија. Овој коефициент во 2015 година изнесува 55,8% и забележува зголемување во споредба со претходната година кога изнесуваше 54,9%.

Комбинираниот коефициент претставува збир од коефициентот на штети и коефициентот на трошоци. На ниво на индустрија овој коефициент изнесува 108,5% наспроти 108,1% во 2014 година. Одделно, по групи на осигурување, комбинираниот коефициент кај неживотното осигурување во 2015 година изнесува 108,4% наспроти 106,8% во 2014 година, а кај осигурувањето на живот во 2014 година изнесува 109,0%, наспроти 116,1% во 2014 година.

Стапката на принос на вложувања (ROI) се пресметува како однос на приходите намалени за трошоците на вложувањата и износот на вложувањата. Стапката на принос на вложувањата за 2015 година изнесува 3,1%, додека во 2014 година изнесуваше 4,1%.

Коефициентот на задолженост се пресметува како однос на вкупните обврски и вкупните средства. Овој коефициент покажува колку од средствата се финансирани од обврските (технички резерви и останати обврски), без да се вклучат капиталот и законските резерви. Во 2015 година овој коефициент изнесува 66,9%, додека во 2014 година изнесуваше 66,7%.

Стапката на принос на средствата (ROA) се пресметува како однос на нето-добивката и вкупните средства. На ниво на индустрија овој коефициент изнесува 2,92% наспроти 2,08% во 2014 година. Одделно, по групи на осигурување, стапката на принос на средствата кај неживотното осигурување во 2015 година изнесува 3,44% наспроти 2,59% во 2014 година, а кај осигурувањето на живот во 2014 изнесува 1,11%, наспроти 0,05% во 2014.

Стапката на принос на капиталот (ROE) се пресметува како однос на нето-добивката и категоријата капитал и резерви. На ниво на индустрија овој коефициент изнесува 8,84% наспроти 6,25% во 2014 година. Одделно, по групи на осигурување, стапката на принос на капиталот кај неживотното осигурување во 2015 година изнесува 9,84% наспроти 7,68% во 2014 година, а кај осигурувањето на живот во 2014 година изнесува 4,23%, наспроти 0,17% во 2014 година.

3.2. ПОСРЕДУВАЊЕ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО

Улогата на посредувањето во продажбата има сè поголемо влијание во осигурителниот сектор. Во текот на 2015 година 47,2% од остварената БПП се реализирани преку директна продажба од страна на друштвата за осигурување, додека 52,76% (2014: 54,77%) се реализирани преку различни канали на посредување (Табела бр. 16).

Табела бр. 16: Структура на каналите за продажба на полиси според остварена БПП (илјади денари)

	2015	%	2014	%	2013	%
Директна продажба	3.910.590	47,2%	3.451.376	45,2%	3.540.011	49,2%
Осигурително брокерски друштва	2.030.358	24,5%	1.804.366	23,6%	1.675.796	23,3%
Друштва за застапување во осигурување	768.199	9,3%	679.296	8,9%	422.115	5,9%
Туристички агенции	38.095	0,5%	37.761	0,5%	34.397	0,5%
Автосалони	7.848	0,1%	7.648	0,1%	7.178	0,1%
Банки	62.650	0,8%	49.326	0,6%	40.906	0,6%
Застапници во осигурување	1.284.643	15,5%	1.184.301	15,5%	1.293.283	18,0%
Останати дистрибутивни канали	175.102	2,1%	416.430	5,5%	176.128	2,4%
Вкупно	8.277.485	100,0%	7.630.504	100,0%	7.189.814	100,0%

Извор: АСО

3.2.1. Застапување во осигурувањето

Застапување во осигурувањето претставува подготовка и склучување договори за осигурување, во име и за сметка на едно или повеќе друштва за осигурување, за производи на осигурување кои меѓусебно не си конкурираат. Застапувањето на пазарот на осигурување во Р. Македонија се врши преку застапници во осигурувањето – физички лица и друштвата за застапување во осигурувањето и преку нив во 2015 година се реализирани 24,80% од БПП (2014: 31,12%).

Застапувањето во осигурување преку физички лица се врши врз основна на лиценца од АСО која ја добиле по претходно положен испит за вршење работи на застапување во осигурувањето. Во вкупната БПП застапувањето во осигурување преку физички лица учествува со 15,52%, при што во 2015 година бројот на застапници кои имале лиценца од АСО изнесува 976. Регистарот на сите активни застапници во осигурувањето е достапен на интернет-страницата на АСО⁶.

Во текот на 2015 година на пазарот на осигурување активно дејствуваа тринаесет друштва за застапување во осигурување (Табела бр. 17), односно бројот на друштва за застапување во осигурување во однос на 2014 се зголеми за три друштва (Ибо Иншуренс АД Куманово, Ваш Пријател АД Прилеп и Фемили Партнер АД Скопје).

Исто така, застапување во осигурување може да врши и банка која добила дозвола за вршење работи на застапување во осигурување од Народна банка на Република Македонија, а врз основа на претходна согласност на АСО. Во 2015 година, бројот на банки кои вршеа застапување во

⁶ <http://www.aso.mk/dokumenti/regulativa/Registar%20Zastapnici.pdf>

осигурување се зголеми за две нови банки (Шпаркасе АД Скопје и НЛБ Тутунска банка АД Скопје) со што вкупниот број изнесува три банки.

Табела бр. 17: Регистар на друштвата за застапување во осигурување и банки

	Назив на друштвото
1	Друштво за застапување во осигурување АКТИВА ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје
2	Друштво за застапување во осигурување ТРЕНД-МР АД Скопје
3	Акционерско друштво за застапување во осигурување ВДС МАГМА
4	Акционерско друштво за застапување во осигурување ЛАЈОН ИНС АД Скопје
5	Друштво за застапување во осигурување РЕА ИНШУРЕНС ГРУП АД Скопје
6	Акционерско друштво за застапување во осигурување САФЕ ЛИФЕ Македонија АД Скопје
7	Друштво за застапување во осигурување ФОРТИС АД Скопје
8	Акционерско друштво за застапување во осигурување Мако АС АД Струмица
9	Друштво за застапување во осигурување ЛАЈФ ВИЗИОН АД Скопје
10	Друштво за застапување во осигурување ГЛС ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје
11	Друштво за застапување во осигурување ВАШ ПРИЈАТЕЛ АД Прилеп
12	Друштвото за застапување во осигурување ИБО ИНШУРЕНС АД Куманово
13	Акционерско друштво за застапување во осигурување ФЕМИЛИ ПАРТНЕР АД Скопје
14	ШПАРКАСЕ БАНКА АД Скопје
15	НЛБ Тутунска банка АД Скопје
16	Охридска банка АД Скопје

Извор: АСО

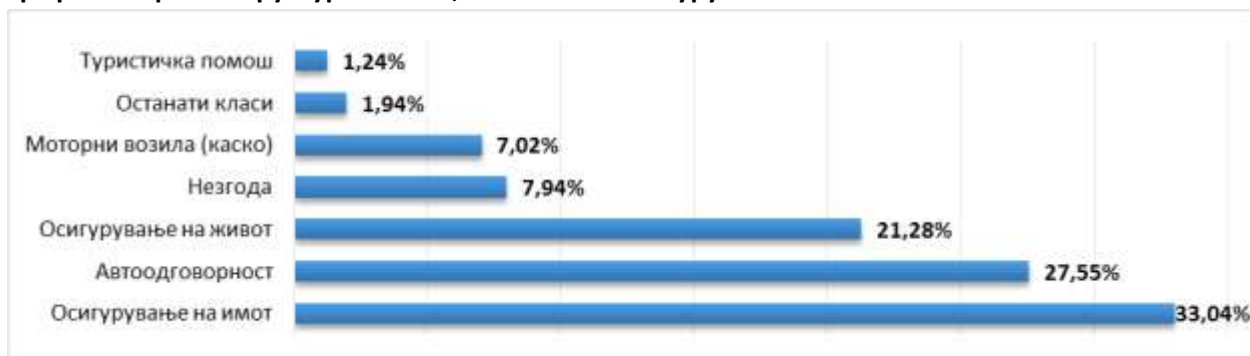
Друштвата за застапување во осигурувањето, со состојба на 31.12.2015 г., располагаа со вкупно средства во износ од 88,69 милиони денари, додека капиталот изнесуваше 40,84 милиони денари. Друштвата за застапување во осигурувањето ја завршиле деловната 2015 година со добивка по оданочување во износ од 5,97 милиони денари.

Во вкупната БПП друштвата за застапување во осигурување во 2015 година учествуваат со 9,28% (2014: 8,90%). Иако застапеноста на друштвата за застапување во продажбата на полисите беше релативно помала во однос на осигурително брокерските друштва и застапниците, се забележува тренд на зголемување на нивното пазарно учество.

Во текот на 2015 година преку друштвата за застапување во осигурување се склучени 78.768 договори за осигурување (полиси) (2014: 54.446) што претставува пораст од 30,88% во однос на претходната година. За својата услуга друштвата за застапување во осигурувањето од друштвата за осигурување наплатиле провизија во износ од 178,52 милиони денари, утврдена врз основа на полисираната премија во износ од 768,19 милиони денари.

Распределбата на вкупната БПП, по класи на осигурување, а реализирана од страна на друштвата за застапување е претставена во графиконот бр. 12.

Графикон бр. 12: Структура на БПП, по класи на осигурување

Извор: АСО

3.2.2. Осигурително брокерски работи

Осигурителните брокерски работи подразбираат посредување во договарање осигурително и реосигурително покритие, како и при реализирање отштетни побарувања по остварен осигурен штетен настан кај друштвата за осигурување и реосигурување, во име и за сметка на клиентите. Преку овој канал на дистрибуција, друштвата за осигурително брокерски работи во 2015 година реализирале 24,53% од БПП (2014: 23,65%).

На крајот на 2015 година на пазарот на осигурување дејствуваа 30 осигурително брокерски друштва (Табела бр. 18) и беше изадена дозвола за работа на едно ново друштво (Акционерско друштво за вршење на осигурително брокерски работи ПОРШЕ БРОКЕР Скопје). Исто така, во текот на 2015 година беше одземена дозволата за работа на едно осигурително брокерско друштво (Осигурително брокерско друштво Макоил Брокер АД Скопје).

Табела бр. 18: Регистар на осигурително брокерски друштва

	Назив на друштвото
1	Акционерско осигурително брокерско друштво ЕУРОЕКСПЕРТС Скопје
2	Осигурително брокерско друштво ЕУРОМАК БРОКЕР АД Скопје
3	Осигурително брокерско акционерско друштво ВИАСС Скопје
4	Осигурително брокерско друштво ИН БРОКЕР АД Скопје
5	Акционерско осигурително брокерско друштво ВФП Скопје
6	Осигурително брокерско друштво МОБИЛИТИ БРОКЕР АД Скопје
7	Осигурително брокерско друштво СЕДА БРОКЕР АД Скопје
8	Осигурително брокерско друштво НАШЕ ОСИГУРУВАЊЕ АД Кочани
9	Осигурително брокерско друштво ЈДБ БРОКЕР АД Скопје
10	Осигурително брокерско друштво ДЕЛТА ИНС БРОКЕР АД Скопје
11	Акционерско осигурително брокерско друштво А-ТИМ Скопје
12	Осигурително брокерско друштво ЛЕГРА АД Скопје
13	Осигурително брокерско друштво К МК БРОКЕР АД Скопје
14	Осигурително брокерско друштво ПОЛИСА ПЛУС АД Скопје
15	Осигурително брокерско друштво АМГ ПРЕМИУМ АД Скопје
16	Осигурително брокерско друштво СУПЕР БРОКЕР АД Скопје
17	Осигурително брокерско друштво КОРАБ ИНС АД Скопје
18	Осигурително брокерско друштво НОВ ОСИГУРИТЕЛЕН БРОКЕР АД Скопје
19	Осигурително брокерско друштво ЦЕРТУС АД Скопје
20	Осигурително брокерско друштво СТМ Брокер Плус АД Скопје

21	Осигурително брокерско друштво АМ Брокер АД Скопје
22	Осигурително брокерско друштво МЕГА БРОКЕР АД Скопје
23	Осигурително брокерско друштво ЦВО Брокер АД Охрид
24	Осигурително брокерско друштво АСУЦ Брокер АД Скопје
25	Осигурително брокерско друштво САФЕ ИНВЕСТ АД Скопје
26	Осигурително брокерско друштво ВИА БРОКЕР АД Глумово Скопје
27	Акционерско осигурително брокерско друштво ВЕБЕР ГМА АД Битола
28	Осигурително брокерско друштво МАК ТРЕНД БРОКЕР АД Скопје
29	Осигурително брокерско друштво СН ОСИГУРИТЕЛЕН БРОКЕР АД Битола
30	Акционерското друштво за вршење на осигурително брокерски работи ПОРШЕ БРОКЕР Скопје

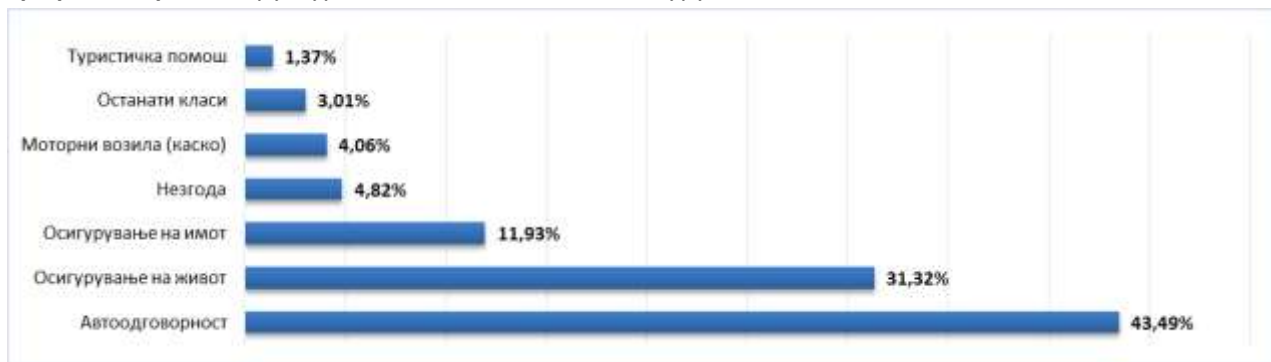
Извор: АСО

Со состојба на 31.12.2015 г., осигурително брокерските друштва располагаа со вкупни средства во износ од 688,91 милиони денари, додека капиталот изнесуваше 464,54 милиони денари. Деловната 2015 година осигурително брокерските друштва ја завршиле со добивка по оданочување во износ од 129,48 милиони денари.

Во овој период осигурително брокерските друштва реализирале продажба на 238.697 полиса (2014: 218.631) што претставува пораст од 8,41% во однос на претходната година. За својата услуга осигурително брокерските друштва од друштвата за осигурување наплатиле провизија во износ од 479,71 милиони денари, утврдена врз основа на полисирана премија од 2.030 милиони денари.

Распределбата на вкупната БПП, по класи на осигурување, а реализирана од страна на осигурително брокерските друштва, е претставена во графиконот бр. 13.

Графикон бр. 13: Структура на БПП, по класи на осигурување

Извор: АСО

3.3. НАЦИОНАЛНО БИРО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Според Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, Националното биро за осигурување (во понатамошниот текст: „НБО“) ги врши работите предвидени со меѓународните спогодби за осигурување на сопствениците и корисниците на моторни возила од одговорност во сообраќајот (зелена карта) и ги претставува друштвата за осигурување од Република Македонија во меѓународните организации и институции за осигурување. НБО, исто така, издава и печати меѓународни зелени карти за потребите на членките, води статистичка евиденција и врши статистичка обработка на статистичките податоците од друштвата за осигурување, воспоставува и одржува централен систем за евиденција на полиси и штети од употреба на моторни возила.

НБО е членка на Советот на бироа од 1994 година, кој има за цел да го олесни меѓународниот патен сообраќај на моторни и приклучни возила преку осигурување од одговорност за штети предизвикани на трети лица, според условите кои се пропишани во потесната земја и гарантира дека на оштетените лица во случај на сообраќајна несреќа ќе им се надомести штетата настаната со употреба на моторното возило, со примена на националното законодавство на таа земја. Воедно, како членка на Советот, НБО учествува во работата на Југоисточната европска група во која членуваат земјите од регионот.

Во НБО членуваат единаесет осигурителни друштва, односно сите друштва за неживотно осигурување во Р. Македонија.

Во извештајот за работењето кој НБО го достави до АСО, во согласност со член 54 став (3) од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, прикажано е финансиското работење на НБО и финансиското работење на Гарантниот фонд за 2015 година.

Со состојба на 31.12.2015 година вкупните средства на НБО изнесуваа 228 милиони денари, од кои 66 милиони се тековни средства, а останатите 162 милиони се однесуваат на нетековни средства. Споредбено со 2014 година, вкупните средства бележат зголемување од 1,55%. Во вкупните средства на НБО, најголемо учество од 76,83% земаат депозитите во банки, па потоа следуваат побарувањата од друштвата за осигурување со 8,66%, вложувања расположливи за продажба со 6,52% и останатите средства учествуваат со 7,99%. Во вкупните обврски и капитал на НБО во 2015 година, капиталот учествува со 83,95%, а тековните обврски со 16,05%. Истовремено, НБО остварило добивка во износ од 1.934 илјади денари (2014 година: добивка од 1.422 илјади денари).

3.3.1. Гарантен фонд на НБО

НБО, во согласност со член 58 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, формира Гарантен фонд кој служи за исплата на:

- 1) штети настанати на територијата на Република Македонија од непознати и неосигурени моторни возила и приколки, неосигурени чамци и бродови на моторен погон, како и неосигурени воздухоплови;
- 2) штети настанати на територијата на Република Македонија од превозни средства регистрирани за превоз на патници во јавен сообраќај за кои сопствениците не склучиле договор за осигурување на патници од последици на несреќен случај - незгода;

3) штети од задолжителни осигурувања кои оштетените лица не можат да ги наплатат поради престанок на друштвото за осигурување со кое е склучен договорот за осигурување, при што се исплаќа само оној дел од штетата кој не бил надоместен од стечајната маса на друштвото за осигурување; и

4) штети од осигурени моторни возила кои потекнуваат од територијата на Република Македонија за кои согласно со Критскиот договор и други меѓународни договори ги гарантира Националното биро за осигурување.

Работата на Гарантниот фонд се темели на Законот за задолжителни осигурувања во сообраќајот, како и на Правилникот за формирање и користење на Гарантниот фонд и Упатството за водење на евиденција и начин на исплата на средствата од Гарантниот фонд, донесени од НБО.

Друштвата за осигурување кои вршат работи на задолжително осигурување од автоодговорност се должни да уплатат средства во Гарантниот фонд во износ сразмерен на премијата остварена по одделни класи на задолжително осигурување од автоодговорност во претходното тримесечје за тековното тримесечје од тековната година.

Во согласност со одлука на Управниот одбор на НБО, секоја календарска година се врши нова распределба на средствата од Гарантниот фонд во висина од 3.000.000 евра според процентот на учество на друштвото за осигурување во вкупно полисираната премија за сите задолжителни осигурувања. За 2015 година, учеството во Гарантниот фонд по друштва за осигурување е прикажано во табелата бр. 19.

Табела бр. 19: Учество во Гарантниот фонд по друштва за осигурување за периодот 1.1.2015-31.12.2015 година

Назив на друштвото за осигурување	Вкупна БПП за 2015 за сите задолжителни осигурувања	% на учество во БПП за сите задолжителни осигурувања	Учество во Гарантен фонд од 3.000.000 ЕУР или 184.500.000 МКД
Македонија	235.000.785	6,39%	11.797.080
Триглав	530.166.107	14,43%	26.614.430
Евроинс	349.544.068	9,51%	17.547.173
Сава	357.187.264	9,72%	17.930.863
Винер	325.731.543	8,86%	16.351.780
Еуролинк	345.682.852	9,41%	17.353.339
Инсиг	177.568.862	4,83%	8.913.988
Уника	439.030.283	11,95%	22.039.396
Осигурителна полиса	388.585.582	10,57%	19.507.064
Албсиг	305.457.026	8,31%	15.333.996
Кроација неживот	221.331.739	6,02%	11.110.892
Вкупно	3.675.286.111	100,00%	184.500.000

Извор: Извештај за работењето на НБО за 2015

3.3.2. Рефундирање на штети од Гарантниот фонд

Во согласност со член 60 став (4) од Законот за задолжителни осигурувања во сообраќајот, друштвото за осигурување кое извршило обработка и исплата на барањето за надомест на штета, има право на поврат на исплатените средства од средствата на Гарантниот фонд.

Во 2015 година во НБО од страна на друштвата за осигурување се пријавени 725 штети за рефундирање од кои 697 штети во износ од 110,68 милиони денари се прифатени и рефундирани.

Просечно исплатената штета во 2015 година изнесува 158.801 денари и истата бележи зголемување од 12,3% во споредба со просечно исплатената штета во 2014 година (2014: 138.995 денари).

Бројот на пријавени и прифатени штети за рефундација од Гарантниот фонд во текот на 2015 година, како и износот на прифатените штети се прикажани во табелата бр. 20.

Табела бр. 20: Пријавени и прифатени штети за рефундирање од Гарантниот фонд за периодот 1.1.2015- 31.12.2015 година

Назив на друштвото за осигурување	Број на пријавени штети за рефундација во 2015 година	Број на прифатени штети во Гарантен фонд во 2015 година	Прифатени штети во Гарантен фонд (износ во денари)
Македонија	96	93	19.461.600
Триглав	96	96	18.413.587
Евроинс	60	57	9.241.557
Сава	60	58	6.837.533
Винер	47	44	6.237.934
Еуролинк	41	40	5.387.131
Инсиг	50	49	10.276.732
Уника	69	68	8.644.625
Осигурителна полиса	54	50	5.594.281
Албсиг	94	84	12.296.692
Кроација неживот	58	58	8.292.894
Вкупно	725	697	110.684.566

Извор: Извештај за работењето на НБО за 2015

АГЕНЦИЈА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ

Претседател на Советот на експерти,

Климе Попоски

Број 02-483/4

Скопје

27.6.2016 година